

Euroopa horisont: elurikkus, ökosüsteemiteenused, keskkond

Priit Kilgas
Carmen Kivistik
Katrin Saar

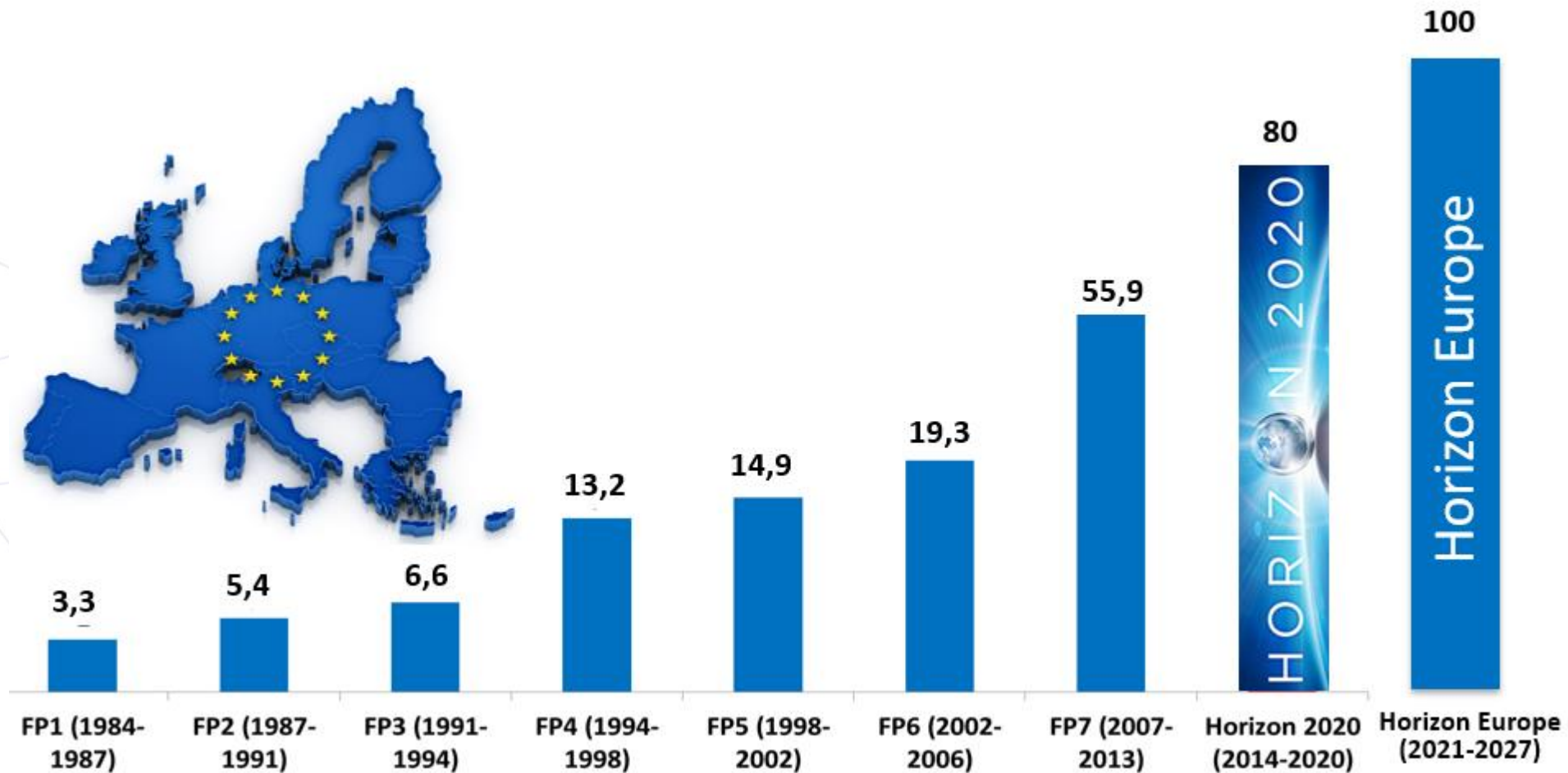
Euroopa horisont: sissejuhatus ja osalemise reeglid

Priit Kilgas

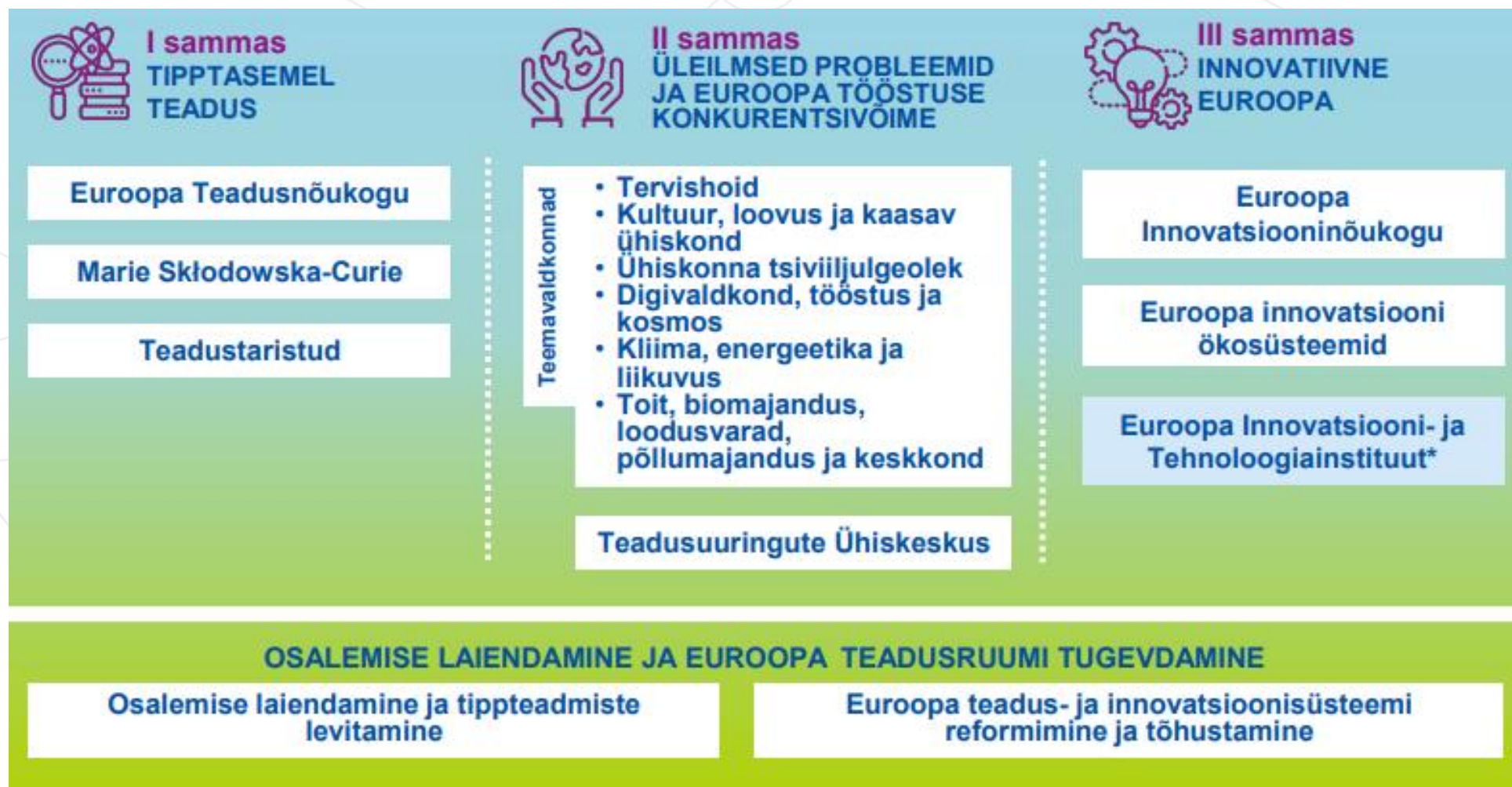
priit.kilgas@etag.ee

- **EL Teaduse ja Innovatsiooni Raamprogramm**
 - lühivormis 1.RP kuni 7. RP
 - 8. RP sai nimeks hoopis Horisont 2020
 - 9. RP sai nimeks Euroopa Horisont
- **Euroopa teadusruumi teadus- ja arendustegevust ning rahvusvahelist koostööd toetav programm**

Raamprogrammide eelarved (mld eurot)

Euroopa horisondi struktuur

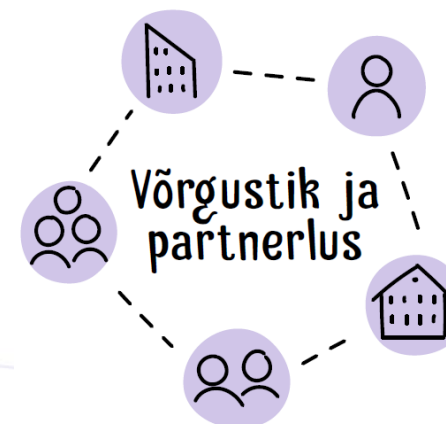

Missioonid ja partnerlused

5 missiooni:

- Ookeani ja vete hea seisundi taastamine
- Kliimamuutustega kohanemine
- Vähk
- Euroopa mullakokkulepe
- Kliimaneutraalsed ja arukad linnad

- Täiendav T&A raha ettevõtetelt või liikmesriikidelt
- Erinevad tegevused
- Korraldatakse taotlusvoore

Kes saavad osaleda ja raha taotleda

Akadeemilised ja
teadusasutused

Ettevõtted ja
klastrid

Organisatsioonid
ja ühingud

Riigi- ja oma-
valitsusasutused

Kes saavad osaleda

- EL 27+UK
- assotsieerunud riigid
- kolmandad vaesemad riigid
- konkursitingimustes mainitud erijuhud

Konsortsiumi nõuded

Konsortsiumisse peab kuuluma vähemalt kolm sõltumatut partnerit vähemalt kolmest ELi või HEUga assotsieerunud riigist. Neist vähemalt üks peab olema ELi liikmesriigist.

Projektitüübid ja toetuse määrad

- **Research and Innovation Action, RIA**
 - rahastus 100%
- **Innovation Action, IA**
 - rahastus 100% kasumit mittetaotlevatele asutustele
 - rahastus 70% kasumit taotlevatele asutustele
- **Coordination and Support Action, CSA**
 - rahastus 100%

ELi rahastusvõimaluste portaal (The Funding & Tenders Portal)

- Osalejatele ja ekspertidele mõeldud keskkond Euroopa Komisjoni ja teiste ELi institutsioonide hallatavate grantide ja hangete juurde.
- Seal toimub taotluste otsimine, esitamine, projektide haldamine ja infovahetus Euroopa Komisjoniga.
- Siit leiab kõik tööprogrammid ja reeglid.

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

Eesti taotlejate varasem edukus Euroopa horisondis

- Klaster 6 (toit, biomajandus, keskkond, põllumajandus)
- Novembri 2022. seisuga on Eesti taotlejate osalusega esitatud 95 taotlust.
- Rahastuse sai 37 projekti, kokku summas ca 11 mln €.
- Neist otseselt elurikkuse, ökosüsteemide ja keskkonnaga seotud edukaid taotlusi oli 8, kokku summas 2,2 mln €.

- Klaster 5 (kliima, energia, transport)
- Novembri 2022. seisuga on Eesti taotlejate osalusega esitatud 113 taotlust.
- Rahastuse sai 27 projekti, kokku summas ca 10,5 mln €.
- Neist ökosüsteemidega seotud edukaid taotlusi oli 3, kokku summas 1,4 mln €.

Euroopa horisont: elurikkus, ökosüsteemiteenused, keskkond

Teemavaldkond 6: toit, biomajandus, loodusvarad, põllumajandus ja keskkond

- 1) Elurikkus ja ökosüsteemiteenused**
- 2) Õiglased, tervislikud ja keskkonnasõbralikud toidusüsteemid primaarsest produktsioonist kuni tarbimiseni
- 3) Ringmajandus ja biomajandus
- 4) Puhas ja saastevaba keskkond
- 5) Maismaa, ookean, vesi ja kliimameetmed
- 6) Vastupidavad, kaasavad, terved ja rohelised maa-, ranniku- ja linnakogukonnad
- 7) Innovaatiline valitsemine, keskkonnavaatlused ja digitaalsed lahendused rohelise kokkuleppe toetuseks**

Elurikkus ja ökosüsteemiteenused

Kogueelarve 2023: 184 mln eurot (3-10 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 22.12.2022 – 28.03.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Toetab ELi elurikkuse strateegiat aastani 2030, et elurikkuse seisund oleks taas paranemas ja ökosüsteemid oleks kaitstud, samuti Euroopa roheleppe rakendamist.

Üldised aspektid:

- Sünergiad Biodiversa+ jt partnerlustega, missioonidega ja teiste projektidega.
- Levitada tulemusi EC Knowledge Centre for Biodiversity või teistel platvormide abil.
- Anda teaduslikku sisendit poliitikatesse.
- SSH kaasamine, JRC kaasamine, rahvusvaheline koostöö, multi-actor approach

ELURIKKUSE VÄHENEMISE PÕHJUSED

Better understanding of routes of exposure and toxicological and ecological impacts of chemical pollution on terrestrial biodiversity

RIA; 5,5 mln eurot projekti kohta; 4 projekti;

Eesmärgid: Parem arusaamine keemilise saaste (va tööstuslik saaste) allikatest ja selle mõjude hindamine maismaa elurikkusele ja ökosüsteemidele. Valida kas alateema a või b.

- Alateema a: keemilise saaste allikad ja mõju faunale ja florale.
- Hinnata keemilise saaste mõju geneetilisele- ja funktsionaalsele mitmekesisusele ning ökosüsteemiteenustele. Uurida saaste ennetamise ja vähendamise võimalusi.
- Alateema b: tolmeldajad ja pestitsiidid
- Hinnata viise, kuidas looduslikud tolmeldajad puutuvad kokku pestitsiididega.
- Valida välja indikaatorliigid, arendada toksilisuse mudeleid, hinnata erinevate pestitsiidide kombineeritud mõju, testida saaste seiremeetodeid.

Impact of light and noise pollution on biodiversity

RIA; 3,5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada teadmisi valguse ja müra reostuse mõjust elurikkusele ja ökosüsteemidele ja pakkuda lahendusi selle mõju vähendamiseks.

- Taotluses tuleb määratleda, kas käsitletakse a) maismaa- või b) vee-elupaiku.
- Koostada põhjalik ülevaade teadmiste hetkeseisust.
- Hinnata valguse ja müra reostuse mõju Euroopa elurikkusele ja ökosüsteemiteenustele.
- Parandada teadmisi mehhanismidest, kuidas selline reostus mõjutab elurikkust.
- Uurida innovaatilisi lahendusi sellise reostuse mõju vähendamiseks.
- Rahvusvaheline koostöö, SSH kaasamine.

Interdisciplinary assessment of changes affecting terrestrial and freshwater ecosystems, building on observation programmes

RIA; 6 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Hinnata Euroopa ökosüsteemide seisundit ja seda mõjutavaid tegureid, kasutades erinevaid andmeid (kaugseire, kontaktmõõtmised).

- Kasutades pikki aegridu (nt Copernicus), hinnata Euroopa maismaa ja veeökosüsteemide seisundit globaalsete muutuste kontekstis.
- Kasutades kontaktmõõtmisi koos kaugseirega, hinnata erinevate looduslike ja inimtekkeliste tegurite mõju ökosüsteemidele.
- Parandada ökoloogiliste protsesside modelleerimist.
- Koostööd teha Euroopa Teaduspilvega (EOSC) ja Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) projektidega.

ELURIKKUSE KAITSMINE JA TAASTAMINE

Nature protection: Better methods and knowledge to improve the conservation status of EU-protected species and habitats

RIA; 4 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Aidata parandada kaitse-eesmärkide seadmist ja mõõdikuid ELis kaitstavatele elupaikadele ja liikidele. Taotluses valida kas alateema a või b:

- Alateema a: Elupaikade direktiiviga või linnudirektiiviga kaitstavate elupaikade ja liikide kaitsestaatuse parandamine.
- Anda soovitusi elupaikade või liikide seire ja taastamistegevuste parandamiseks ELi liikmesriikides.
- Alateema b: Kaitsestaatuse parandamine jahilindudel, kes kuuluvad linnudirektiivi lisasse II.
- Identifitseerida elupaikade haldamise ja taastamise vajadused neile liikidele, keskendudes põllumajandusmaale.
- Hinnata jahipidamise mõju neile liikidele.
- Kaasata võib JRCd, koostööd oodatakse ka teiste projektidega.

Understanding and reducing bycatch of protected species

RIA; 9 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada erinevate püügiriistade kaaspüügi mõju hindamist ja luua ning täiustada meetodikaid kaaspüügi ärahoidmiseks.

- Hinnata kaaspüügi riski uurimispiirkonna liikidele (imetajad, linnud, kilpkonnad, tundlikud kalaliigid) ja luua vastavad kaardid.
- Luua või täiustada kaaspüügi hindamise meetodeid (nt tehisintellekti abil piltide äratundmine).
- Hinnata ja arendada kaaspüügi ärahoidmiseks kasutatavaid meetodeid.
- Teha koostööd teiste projektidega ja ka riikidega väljaspool Euroopat.
- Uurimus viia läbi kas Euroopas või meres, kus ELi laevad tegutsevad.

Restoration of deep-sea habitats

IA; 10 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Parandada teadmisi süvamere ökosüsteemide aktiivsest taastamisest.

- Arendada ja testida innovaatilisi aktiivseid taastamise meetodeid.
- Taastamistegevused viia läbi kahjustatud, aga kaitstavatel aladel.
- Taastamisel võtta arvesse liikide seisundit ja ka ökosüsteemi funktsioone.
- Panna paika ka taastatud alade valitsemiskord ja anda soovitusi kaitseks, samuti hinnata taastamise sotsiaalmajanduslikke mõjusid.
- Kasutada ära H2020 MERCES projekti ja teiste projektide tulemusi.
- Projekti lõpuks tuleks saavutada TRL 5-6.
- Rahvusvaheline koostöö on soovitatav.

Demonstration of marine and coastal infrastructures as hybrid blue-grey Nature-based Solutions

IA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Uut tüüpi ökosüsteemi haldamine, kus mere ja ranniku taristud (nt tuulepargid, turismirajatised, sadamad) on teadlikult rajatud toetama ka ökosüsteemi seisundi taastamist.

- Suuremahuline demonstratsioon looduspõhise ja ehitatud taristu ühendusest, mis toetab mere või ranniku ökosüsteemi.
- Taristu algne eesmärk peab olema kliimamuutuste mõjusid leevendav.
- Oluline on, et lahendused oleks kergesti ülekantavad.
- Soovitav on koosloome huvigruppidega (nt taristu omanikud).
- Projekti lõpuks tuleks saavutada TRL 5-7; rahvusvaheline koostöö vajalik.

**ÜHISKONNAS JA MAJANDUSES ELURIKKUSEGA
ARVESTAMINE**

Addressing biodiversity decline and promoting Nature-Based Solutions in higher education

CSA; 3 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Panustada kõrghariduse ja oskuste arendamisse, et paremini teadvustada elurikkuse kadu ja teid selle seisundi parandamiseks, eriti just läbi looduspõhiste lahenduste.

- Arendada võrgustumise- ja koostöömeetmeid kõrghariduse õppekavadele.
- Toetada looduspõhiste lahenduste koosloome õpetamist kõrghariduses.
- Uurida võimalusi, et siduda elurikkuse ja ökosüsteemide olulisuse komponenti õppesse, kus seda veel ei ole (nt majandusõpe).
- Uurida võimalusi, kuidas kõrgharidusasutused saaksid elurikkuse kriisi ja kliima kriisi lahendamisse panustada (nt ülikoolilinnaku arendamine, auhinnad jne).
- Pakkuda looduspõhiste lahenduste-alast koolitust noortele või teistele gruppidele.

Biodiversity, economics and finance: unlocking financial flows towards reversing of biodiversity loss

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Aidata kaasa, et finantsinstitutsioonid panustaks elurikkuse seisundi parandamisse läbi loodushoidlike investeeringute suurendamise.

- Hinnata takistusi jätkusuutliku rahanduse klassifikatsiooni rakendamisel (EU sustainable finance taxonomy), näiteks andmete puudulikkust või interpretatsioone elurikkuse näitajate osas.
- Toetudes varasematele sobivatele H2020 a LIFE projektidele, kaasata finantsinstitutsioone ja elurikkuse spetsialiste, et lünki parandada.
- Pakkuda finantsinstitutsioonidele tööriistu, nõu ja metoodikaid, et nad saaks elurikkust finantsotsustes arvesse võtta.
- Anda soovitusi Euroopa tasandil tingimuste osas, mis toetavad elurikkusega arvestavat rahandust.
- Koostööd tuleb teha teiste projektidega.

Build up of knowledge on Nature Positive Economy and supporting its scale-up

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Laiendada ja kiirendada looduspositiivse majanduse rakendamist, eriti läbi looduspõhiste lahenduste kasutuselevõtu.

- Arendada looduspositiivse majanduse kontseptsiooni aluspõhimõtteid.
- Identifitseerida barjääre ja võimalusi erinevates majandussektorites.
- Arendada strateegiaid ja meetodeid looduspositiivse majanduse turu arendamiseks (nii pakkumise kui nõudluse poolelt, töökohtade loomine).
- Tegeleda standardite ja indikaatorite arendamisega.
- Koostööd tuleb teha teiste projektidega.

Biodiversity loss and enhancing ecosystem services in urban and peri-urban areas

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Parandada linnade võimet rakendada ja hinnata linnade rohestamise plaane.

- Võttes aluseks H2020 projektid ja nende töörühmad, hinnata ohtusid linnade ja linnalähedaste alade ökosüsteemidele ja elurikkusele.
- Arendada üleeuroopaliselt kasutatav metoodika linnade ökosüsteemide taastamise lahenduste väljatöötamiseks (koosloome viisid, strateegia, tegevuskava, kaardistamisvajadused ja metoodikad, valitsemismudelid).
- Testida arendatud metoodikat ELi linnades.
- Identifitseerida, milliseid oskusi oleks vaja arendada.
- JRC võib osaleda konsortsiumis.

Reinforcing science policy support with IPBES and IPCC for better interconnected biodiversity and climate policies

CSA; 4 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Toetada ELi elurikkuse poliitikate kujundamist ja nende seotust kliimapoliitikaga.

- Toetada ELi, assotsieerunud riikide, Kesk-Aasia ja Aafrika teadlasi sisendi andmisel elurikkuse teadmiste keskustesse, elurikkuse ja loodushüvede koostöökogusse (IPBES) ja valitsustevahelisse kliimamuutuste paneeli (IPCC) elurikkuse osas.
- IPBES-i ja teiste teadustulemuste põhjal laiale lugejaskonnale materjalide loomine ja tõlkimine.
- Toetada koostööd ja sünergiaid IPBES-i, IPCC-i ja teadlaste vahel.
- Panna paika rahastusplaani tegevuste jätkamiseks peale projekti lõppu.
- SSH kaasamine, JRC kaasamine, kolmandate riikide kaasamine, koostöö Biodiversa+ partnerlusega ja teiste projektidega.

**ELURIKKUSEGA ARVESTAVAD PRAKTIKAD
PÕLLUMAJANDUSES, METSANDUSES JA VESIVILJELUSES**

Crop wild relatives for sustainable agriculture

RIA; 6 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada teadmisi põllukultuuride looduslikest sugulastest, edendada nende kaitset ja kasutamist.

- Suurendada teadmisi põllukultuuride looduslike sugulaste mitmekesisusest, nende kaitstusest, ohtudest ja kasutamisest Euroopas.
- Aidata suurendada nende esindatust geenipankades.
- Selgitada nende kasulike tunnuste geneetilist tausta.
- Korraldada koolitusi sordiaretajatele ja taimekasvatajatele.
- Projekt peab olema kasulik nii tava- kui mahepõllumajandusele.
- Multi-actor approach ja SSH kaasamine.

Biodiversity friendly practices in agriculture – breeding for Integrated Pest Management (IPM)

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada integreeritud taimekaitse meetodite levikut põllumeeste seas läbi kahjurikindlate põllukultuuride ja sobivate meetodite kasutamise.

- Suurendada teadmisi põllukultuuride geneetilisest kahjurikindlusest.
- Aretada taimesorte, mis oleks kahjuritele vastupidavad.
- Levitada kahjurikindlaid taimesorte koos integreeritud taimekaitse meetoditega.
- Hõlmata tuleb Euroopa erinevaid biogeograafilisi regioone.
- Oodatud on koostöö teiste projektidega (nt ühiste töötubade korraldamine).
- Multi-actor approach.

Integrative forest management for multiple ecosystem services and enhanced biodiversity

CSA; 7 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Toetada teaduspõhiseid metsa kaitse ja majandamise viise, mis võimaldavad jätkusuutlikult saavutada nii keskkonna, majanduslikke kui sotsiaalseid eesmärke.

- Analüüsida integreerivaid metsa kaitse, majandamise ja kasutamise kontseptsioone ja strateegiaid, ning nende sotsiaalmajanduslikke ja ökoloogilisi mõjusid.
- Luua eluslaborite võrgustik.
- Luua juhtnöörid ja tööriistad integreerivate metsa kaitse, majandamise ja kasutamise praktikate ülekandmiseks suurel skaalal.
- Toetada teadmiste ja parimate praktikate levitamist.
- Multi-actor approach; JRC võib osaleda; rahvusvaheline koostöö, eriti Hiinaga.

Valorisation of ecosystem services provided by legume crops

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 2 projekti;

Eesmärgid: Parandada teadmisi kaunviljade pakutavatest ökosüsteemiteenustest ja suurendada põllumeeste teadmisi kaunviljade kasvatamise ökoloogilistest ja majanduslikest kasudest.

- Suurendada teadmisi kaunviljade ökosüsteemiteenustest (lämmastiku sidumine, erosiooni eest kaitse).
- Uurida sünergiaid, kui kaunvilju kasvatada koos teiste taimedega.
- Hinnata ELi ja assotsieerunud riikide kaunviljade kasvatuse konkurentsivõimet.
- Arendada tööriistu ja meetodeid, et mõõta majanduslikku kasu, mida toob lämmastiku ülekanne ühelt põllukultuurilt teisele.
- Kaasata ka vähemlevinud kaunvilju.
- Rahvusvaheline koostöö; SSH kaasamine; koostöö teiste projektidega.

Elurikkus ja ökosüsteemiteenused

A background network diagram consisting of various sized circles (nodes) connected by thin lines (edges), creating a complex web-like structure.

ELURIKKUS JA TERVIS

Interlinkages between biodiversity loss and degradation of ecosystems and the emergence of zoonotic diseases

RIA; 4 mln eurot projekti kohta; 3 projekti;

Eesmärgid: Parandada teadmisi ökosüsteemide degradeerumise ja elurikkuse kao seostest zoonooside leviku ja inimesele ülekandumisega.

- Hinnata, kuidas inimtegevusest mõjutatud ökosüsteemide seisundi halvenemine ja elurikkuse kadu mõjutavad zoonooside teket.
- Uurida, kuidas ökosüsteemide taastamine ja elurikkuse kaitse saaks zoonooside levikut piirata, pakkuda välja praktilisi strateegiaid.
- Pakkuda välja seire süsteem zoonooside varajaseks avastamiseks.
- Koos teiste projektidega selle teema alt luua ühine teadmiste jagamise platvorm.
- Kaasata võib JRCd, rahvusvaheline koostöö on tugevalt soovitatav, SSH kaasamine, koostöö Biodiversa+ partnerlusega ja teiste projektidega.

Lahendused roheline kokkuleppe toetuseks

Koguelarve 2023: 130 mln eurot (1,5-9 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 22.12.2022 – 23.03.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Euroopa rohelisest kokkuleppest lähtuv ühiskonna ümberkujundamise toetamine.

- Innovaatiline ja erinevatele muutustele vastupidav valitsemine.
- Keskkonnainfo parem kättesaadavus ja integreeritus.
- Digitaalsed ja andmetest lähtuvad lahendused kestlikuks majandamiseks.
- Põllumajanduslike teadmiste ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) abil jätkusuutliku tootmise toetamine.

Üldised aspektid:

- Multi-actor approach, koostöö teiste projektidega, JRCga ja Copernicusega.

Reducing observation gaps in the land-sea interface area

RIA; 9 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Prandada rannikualade kontaktmõõtmiste kättesaadavust ja mudeleid.

- Hinnata kontaktmõõtmiste läbiviimise võimekust rannikul. Keskenduda maismaa (nt põllumajandus) ja jõgede mõjule merele.
- Arendada meetodeid, tehnoloogiaid ja protsesse, et leitud lünkasid täita.
- Arendada standardeid mere ja maismaa andmete sujuvaks ülekandmiseks.
- Täiustada ennustamisvõimekust rannikupiirkonna erinevate süsteemide kohta (erosioon, ekstreemsed ilmaolud, elupaikade ja elurikkuse kadu jt).
- Koostööd tuleb teha Euroopa Kosmoseagentuuriga ja kaugseire süsteemidega.

Empowering citizens to monitor, report and act in partnership with relevant public authorities to protect their environment in the context of environmental compliance assurance

RIA; 7 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Panustada elanike rolli, et tagada parem keskkonna regulatsioonide täitmine (reostus, elurikkuse kaitse, metsaraiete seire).

- Elanike ja kogukondade võimestamine läbi juhendite ja tööriistade, parandamaks keskkonna kaitset ja suurendamaks keskkonnaalast seaduskuulekust.
- Elanike ja kogukondade parem koostöö võimukandjatega, et arendada kohalikke lahendusi rohe ja digipöördeks (nt eluslaborid).
- Paremad kontaktmõõtmiste andmebaasid keskkonna kohta, mida saab kasutada regulatsioonide väljatöötamisel.
- JRC võib osaleda konsortsiumis.

Teemavaldkond 5: kliima, energia, mobiilsus

- 1) **Kliimateadused ja vastused kliimaneutraalsusele üleminekul**
- 2) Valdkondadevahelised lahendused kliimapöördeks
- 3) Jätkusuutlik, kindel ja konkurentsivõimeline energiavarustus
- 4) Tõhus, jätkusuutlik ja kaasav energiakasutus
- 5) Puhtad ja konkurentsivõimelised lahendused kõikidele transpordiliikidele
- 6) Turvaline ja vastupidav transport ning nutikad mobiilsusteenused reisijate- ja kaubaveoks

Kogueelarve 2023: 117,5 mln eurot (2,5-12 mln projekti kohta)

Taotlemine 2023: 13.12.2022 – 18.04.2023 (1-astmeline)

Eesmärgid: Toetab liikumist kliimaneutraalse ja vastupidava ühiskonna poole.

Üldised aspektid:

- Oodatakse teiste projektidega koostööd (ühised üritused, tulemuste jagamine).
- Copernicuse või Galileo/EGNOSse kasutamine, kui kasutada satelliite.
- Avatud teaduse nõue (vabalt kättesaadavad loodud tööriistad, mudelite kood avalik jms).
- Mitmel juhul on oluline SSH kaasamine.
- Panustamine kliimaraportitesse ja poliitikatesse, samuti koostöö kliima missiooniga.

EU-China international cooperation on blue carbon

RIA; 5 mln eurot projekti kohta; 1 projekt;

Eesmärgid: Uurida Euroopas ja Hiinas, kuidas merede ranniku ökosüsteemid panustavad süsihappegaasi ringlusse ja kuidas seda mõjutab inimtegevus.

- Hinnata parameetreid, mis mõjutavad süsiniku sidumist ja eraldumist.
- Arendada metoodikaid sinise süsiniku mõõtmiseks ja modelleerimiseks.
- Pakkuda välja lahenduste portfoolio, et suurendada süsiniku sidumist.
- Proovivõtu alad valida nii Euroopast kui Hiinast.
- Koostööd tuleb teha teiste projektide ja organisatsioonidega.
- Kaasata vähemalt kolm assotsieerunud partnerit Hiinast.

6. klatri info:

- 13.-14. detsembril 2022 toimus järelvaadatav [infopäev](#)
- [Partnerotsingu portaal](#)

5. klatri info:

- 15.-16. detsembril 2022 toimus järelvaadatav [infopäev](#)
- [Partnerotsingu portaal](#)

Varasemad edukad Eesti taotlejatega projektid: <https://edukad.etag.ee/>

Projekti [ettevalmistustoetus](#) lävendi ületanud taotlustele (koordinaatorile)

Täna tähelepanu eest!